

Олійник О.О.

аспірант кафедри публічного адміністрування,
Міжрегіональна Академія управління персоналом,
м. Київ, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗБУДОВИ ДЕМОКРАТИЧНОГО ПОЛІТИЧНОГО РЕЖИМУ

Теоретики виокремлюють три етапи у здійсненні демократичних перетворень. I. Лібералізація. Тут мають відбутися зміни у взаємовідносинах держави і громадянського суспільства. Громадянське суспільство стає активнішим, а серед еліти спостерігається ініціатива реформування політичної системи в країні. II. На другому етапі демократизації мають бути усунені всі суперечності між різними гілками державної влади, сформовані оновлені політичні інститути, внесені зміни до законодавства. III. Консолідація демократії і, як наслідок, досягнення демократичної стабільності. Цей перехід може бути дуже тривалим. Утвердження демократії визначається здатністю політичних акторів досягти консенсусу.

Для України як однієї з держав, що недавно стали на шлях демократичних перетворень, першочергове значення має питання спроможності інститутів демократії витримати випробування часом, вистояти в політичних конфліктах і кризах. Значною мірою це залежить від типу політичного режиму, що створився в країні. Відповідно до теорії А. Лейпхарта, оптимальним політичним режимом для України, якщо вона, звісно, хоче бути демократичною державою, має стати співсуспільна демократія, яка є характерною для більшості європейських країн і яка виявилася більш-менш нейтральною щодо категорій «західних» і «незахідних» типів демократії. Ця теорія застосовується до суспільств, що характеризуються розподілом на сегменти. Сегменти можуть бути релігійного, ідеологічного, мовного, етнічного, національного й подібного характеру. Головною метою співсуспільної демократії є вирівнювання суперечностей та створення системи обмежень і протизваг для великої кількості політичних еліт, а основною ознакою – співпраця еліт.

На підставі аналізу наукової літератури та українських політичних реалій можна запропонувати концептуальну модель демократизації українського суспільства, яка має такі складові: 1) подальша розбудова громадянського суспільства та зниження рівня віддаленості влади від громадян; 2) сприйняття демократії як цінності більшістю громадян, порівняно високий ступінь їхньої політичної освіченості, що дає людям можливість робити свій вибір свідомо, на основі знань і раціонального розрахунку; 3) формування політичної еліти, що беззаперечно сповідує демократичні цінності; 4) досягнення консенсусу між різними політичними силами. Подолання суперечності між демократичною формою та недемократичною сутністю інститутів влади. Набуття політичними інститутами не тільки демократичної форми, а й демократичного змісту, продукування ними реальної демократичної політики; 5) високий соціально-економічний рівень розвитку держави, економічна стабільність, переважання середнього класу – це саме ті три основні характеристики, запропоновані Є. Вятром для визначення рівня демократизму політичного режиму;

б) збереження чесних, змагальних та регулярних виборів; 7) захист прав меншості. Думка більшості, виражена демократичним шляхом під час виборів, є необхідною, але недостатньою умовою демократії.

Успішний демократичний транзит завершується етапом консолідованої демократії. Режим не може вважатися консолідованою демократією, якщо ті особи, хто виграла необхідні для уряду вибори, підкорені представникам необраних еліт.

На думку вчених, консолідована демократія – це ситуація, за якої еліти та громадськість впевнені, що існуюча у їхній країні політична система заслуговує захисту та покори їй; визнається абсолютна доцільність демократії та поведінкових стратегій у рамках існуючих демократичних політичних інститутів, що визначені найкращими для організації даного суспільства.